

Waarom kanker geen gevecht is

‘Deze oorlog win je, want jij vocht in Vietnam.’ Zo luiden de steunbetuigingen aan VS-senator John McCain, die hersenkanker heeft. Vrijwel elke kankerpatiënt krijgt het constant te horen: vecht! ‘Onterecht. Alsof je je genezing in eigen hand hebt.’

BARBARA DEBUSSCHERE

John McCain is een Amerikaanse held en een van de dapperste vechters die ik ooit heb gekend. Kanker weet niet wie het tegenover zich heeft. *Give it hell, John.*

Met die tweet uitte ex-president Barack Obama zijn steun aan Republikeins senator en Vietnam-veteraan John McCain, bij wie hersenkanker is vastgesteld. Ook veel anderen verwezen in hun steunbetuigingen expliciet of impliciet naar zijn oorlogsvleeden. Want dat ligt toch voor de hand: tegen kanker moet je knokken en wie knokt er beter dan een militair?, zo luidt de onderliggende redenering. Wie kanker overleeft, is dan al even automatisch een held.

Maar die wijdverspreide oorlogsmetafoor is volgens steeds meer (ex-)patiënten en artsen misplaatst tegenover iedereen die met kanker te maken krijgt. Omdat zelfs zo'n overlever par excellence als John McCain geen fractie van een procent meer kans maakt om kanker te verslaan dan om het even wie. Omdat de vechtmetafoor met andere woorden de illusie voorhoudt dat als je maar hard genoeg 'vecht', de woekerende cellen als vanzelf weer in de pas gaan lopen. En omdat deze beeldspraak zij die het niet halen in de categorie van de lafaards, degenen die 'niet genoeg gevochten hebben', duwt.

Er kwam dan ook meteen kritiek op Obama's boodschap. In *The Independent* reageert dichter en patiënt Andrew Wilson dat het na alle behan-

delingen vooral voelt "alsof het gevecht jou overmunt, niet alsof je een dappere soldaat bent die kwade krachten uitdrijft".

Op de website van CNN komt kankerpatiënt en journaliste Xení Jardin naar aanleiding van de steun aan McCain met een artikel waarin ze beschrijft hoe bevreemdend die strijderstaal is: "Ben ik het binnenvallende leger of het terrein waar de strijd wordt geleverd? Ben ik de soldaat of de gegijzelde die de soldaten proberen te redden? En als ik sterf, zullen mensen dan ontgoocheld zijn omdat ik niet genoeg vocht?" Jardin breekt ook een lans voor overleden patiënten die net zo moedig met de ziekte omgingen als zij.

De kritiek weerklinkt al langer dan vandaag. "Een gevecht veronderstelt een eerlijke strijd en aan mijn kanker was niets eerlijks", stelt de Amerikaanse auteur Mary Elizabeth Williams, die vorig jaar het boek *A Series of Catastrophes & Miracles: A True Story of Love, Science and Cancer*

schreef. "Het was even oneerlijk als door een auto overreden worden. En niemand zegt dat mensen 'hun gevecht tegen auto's' verliezen. Ook ben je niet automatisch een moedige supermens als je van kanker geneest."

Oncoloog Siddhartha Mukherjee (Columbia University), die in 2011 de Pulitzerprijs won met *De keizer van alle ziektes: een biografie van kanker*, noemt het idee dat je moet vechten tegen kanker consequent 'smerig', omdat je de zo al overonderde patiënt opfokt met het idee dat genezing van hem of haar afhangt, wat als je naar de wetenschap kijkt een fabeltje is.

Hardnekkig

Bij onze noorderburen hamerde oncologisch chirurg Schelto Kruijff (Universitair Medisch Centrum Groningen) er vorig jaar in een artikel in *NRC* op dat het probleem met de vechtedachte is dat er ook mensen sterven aan de gevolgen van kanker: →

Kanker is even oneerlijk als door een auto overreden worden. En niemand zegt dat mensen hun gevecht tegen auto's verliezen

MARY ELIZABETH WILLIAMS
AUTEUR

